

«ایجاد کمپ در تهران، نشان از آمار بالای زندانیان دارد»

گفت و گو با دکتر کریم لاهیجی و رؤیا کاشفی
ایرج ادیبزاده

فدراسیون بین‌المللی جوامع دفاع از حقوق بشر گفته است بیش از دوهزار نفر در ایران طی رویدادهای دو هفته‌ای اخیر در ایران بازداشت شده‌اند. عفو بین‌الملل از شکنجه‌ی بازداشت‌شدگان ابراز نگرانی کرده است. چند تن از روزنامه‌نگاران و فعالان دانشجویی مثل ژیل بنی‌عقوب، روزنامه‌نگار و شیوا ناظرآهاری، فعال دانشجویی در تماس‌های کوتاه با خانواده‌های خود گفته‌اند، در بند ۲۰۹ زندان اوین به سر می‌برند.

در عین حال گزارش‌های فعالان حقوق بشری ایران از شکنجه‌ی بازداشت‌شدگان در کمپ کهریزک اطراف تهران خبر داده‌اند. در همین رابطه با دکتر کریم لاهیجی، رئیس جامعه‌ی دفاع از حقوق بشر ایران و نایب رئیس جامعه‌های بین‌المللی حقوق بشر و رؤیا کاشفی، مسئول کمیته‌ی حقوق بشر انجمن پژوهشگران ایران گفت و گو کرده‌ام.

آقای لاهیجی، جمهوری اسلامی تعداد بازداشت‌شده‌ها را پانصد نفر اعلام کرده است، فدراسیون بین‌المللی جوامع دفاع از حقوق بشر این تعداد را بیش از دوهزار نفر. در عین حال خانواده‌های بسیاری در ایران هیچ‌گونه اطلاع و خبری از اعضای خانواده‌های خودشان که ناپدید شده‌اند ندارند. ارزیابی شما از این وضعیت چیست؟

خبری که به ما رسیده، خبر موثقی است. جمعی گذشته از تهران و از منابع مورد اطمینان ما که سال‌هاست با جامعه دفاع از حقوق بشر در ارتباط هستند، رسیده. حداقل بازداشت‌شده‌ها در تهران و شهرستان‌ها تا جمعه شب دوهزار تا بوده و متأسفانه ده‌ها، بلکه به صدها تن از این بازداشت‌شده‌ها باید عنوان «ناپدیدشدگان» داد.

برای این‌که اولاً این‌ها برخلاف بیشتر روزنامه‌نگاران یا چهره‌های سیاسی که در خانه‌هایشان یا در محل کارشان دستگیر شده‌اند، در جریان تظاهرات به‌ویژه در آخرین تظاهرات بزرگ تهران، شنبه‌ی گذشته یا متعاقب این تظاهرات، توسط لباس شخصی‌هایی که از آنان به عنوان بسیجی یاد می‌شود، دستگیر شده‌اند.

بنابراین خانواده در یک بی‌خبری و نگرانی روزافزون و معلق هستند.

نمی‌دانند آیا آن‌ها کشته شده‌اند، مجروح شده‌اند، در بیمارستان‌ها یا در محل‌هایی بستری هستند یا اینکه زندانی هستند. و در این شرایط است که ما به هیچ‌وجه زیربار رقم پانصدتا نمی‌رویم. برای این‌که اگر قرار بود پانصد تن دستگیر بشوند، احتیاج به ایجاد کمپ نداشتند. یکی آن کمپی که شما اشاره کردید و کمپ‌های دیگری هم که تا اینجایی که ما خبر داریم در اطراف تهران به وجود آورده‌اند. تمام این‌ها هم زیر نظر وزارت اطلاعات و همان شبکه‌ی مخوف بند ۲۰۹ زندان اوین است که رییس کل‌شان، سعید مرتضوی دادستان انقلاب است. و اگر قرار بود پانصد تن دستگیر بشوند، احتیاجی به ایجاد این کمپ‌ها نبود و احتیاجی هم نبود که از شهرستان‌ها هم زندانی‌ها را به تهران بفرستند.

اینجاست که من در تمام سخنرانی‌ها و مصاحبه‌هایم صحبت از حالت فوق‌العاده و نظامی در ایران به‌ویژه در تهران کرده‌ام و در این صورت است که دستور رسیدگی رییس قوه قضاییه هم فقط برای گول زدن محافل بین‌المللی است و نشان‌دادن این‌که در ایران حکومت قانون است. مثل پیامی که احمدی‌نژاد در ارتباط با رسیدگی به جنایت بزرگ قتل ندا خطاب به او داده است.

همه می‌دانند، پیش از آن هم مردم در جریان نخستین تظاهرات دیدند که خود مقامات جمهوری اسلامی اعلام کردند هفت نفر کشته شده‌اند، از داخل یک ساختمان دولتی که در اختیار بسیج بود به روی تظاهرکنندگان آتش گشودند و هفت نفر را کشتند. بنابراین همه می‌دانند که ندا را کی کشته است و نداها را چه کسانی کشته‌اند.

متأسفانه رقم کشته‌شده‌ها هم بیش از آن، بیست یا بیست و هفت تایی است که مقامات اعلام کرده‌اند. تا زمانی که رییس کل سازمان ملل به درخواستی که ما دو روز قبل در یک اطلاعیه کردیم، و نامه‌اش با امضاء رییس فدراسیون، من و شیرین عبادی به دبیرکل ارسال شد، یک فرستاده‌ی ویژه تعیین نکند و او برای تحقیق به ایران نرود، ابعاد این جنایات بزرگی که طی بیش از دو هفته در ایران صورت گرفته است، از کشتار و شکنجه تا دستگیری‌ها و بازداشت‌های وسیع، روشن نخواهد شد.

هفته‌ی گذشته دو روز را در بروکسل بودیم. همین هیاتی که خدمت‌تان گفتم؛ شیرین عبادی، من و یکی از نمایندگان فدراسیون با بیست و هفت سفیر عضو اتحادیه اروپا و سولانا ملاقات کردیم. در پارلمان اروپا با گروه‌های پارلمانی به دبیرکل سازمان ملل رجوع کردیم و این نامه را نوشتیم و خواستیم که گزارشگر ویژه برود و گزارشگر ویژه هم نتیجه‌ی تحقیقاتش را به دبیرکل بدهد.

می‌دانید که در آخرین قطعنامه‌ای که در دسامبر گذشته مجمع عمومی

سازمان ملل درباره‌ی نقض حقوق بشر در ایران صادر کرد، از دبیرکل خواست تا سپتامبر آینده گزارشی درباره‌ی وضعیت حقوق بشر به مجمع عمومی سازمان ملل بدهد. ما خواسته‌ایم که این گزارشگر ویژه هرچه زودتر به ایران برود و گزارشی که به دبیرکل می‌دهد، در گزارش نهایی دبیرکل در سپتامبر آینده به مجمع عمومی سازمان ملل تقدیم بشود. و بالاخره آن‌ها هستند که باید تصمیم بگیرند در قبال این جنایات چه تصمیمی می‌توانند اتخاذ بکنند.

سری به لندن می‌زنیم. خانم رؤیا کاشفی، مسئول کمیته‌ی حقوق بشر انجمن پژوهشگران ایران هستند. با او در این باره گفت و گو می‌کنم.

بازداشت نه کارمند ایرانی سفارت انگلیس در تهران با واکنش اعتراضی سخت اتحادیه اروپا و دولت بریتانیا روبه‌رو شده است. آقای گوردون براون، نخست‌وزیر بریتانیا هم به سختی اعتراض کرده است. آیا واکنشی از ایران هم دیده شده است؟

چون هنوز هم مشخص نیست که هشت نفر یا نه نفر بودند که دستگیر شده‌اند، دولت بریتانیا شدیداً اعتراض کرده است. شانسی که وزیر امور خارجه بریتانیا روز یکشنبه داشت، این بود که با دیگر وزاری امورخارجه در کورفو آنجا بودند و توانست بلافاصله حمایت اتحادیه اروپا را در قطعنامه‌ی شدیدالحنی علیه بازداشت کارمندان سفارت‌ها و یا دیگر افرادی که با این سفارت‌ها همکاری می‌کنند بگیرد که بلافاصله هم پنج نفر آزاد شدند.

آقای گوردون براون، نخست وزیر هم اتهاماتی را که دولت ایران زده است، کاملاً بی‌پایه و بی‌اساس خواند. او گفت که این‌ها کارمندان عادی سفارت انگلیس هستند و کوچک‌ترین نقشی در اغتشاشات نداشته‌اند و بازهم ابراز ناخرسندی خودش را شدیداً اعلام کرد.

چون شما مسئول کمیته‌ی حقوق بشر انجمن پژوهشگران ایران هستید، در مورد مسایل حقوق بشر در ایران هم اطلاعاتی دارید. گفته می‌شود که به جز بازداشت بیش از دوهزار نفر، بسیاری از بازداشت‌شدگان شکنجه شده‌اند. آیا شما خبرهایی دارید؟

متأسفانه به دلیل این که هیچ گونه خبرنگار خارجی در ایران نیست و یا خود خبرنگاران داخلی هم بازداشت هستند، تایید منابع خیلی مشکل است. ولی در گزارش‌هایی که از طرف افرادی که از زندان‌ها و از بازداشتگاه‌ها آزاد می‌شوند، می‌آید صحبت از استفاده از خشونت بیش از حد، کتک‌زدن بیش از حد و شکنجه برای گرفتن اعتراف به کارهایی که نکرده بودند، می‌شود. از جمله این‌که ماشین آتش زدند یا در آدمکشی دست داشتند یا دست به اعترافات زدند که هیچ گونه وجه

قانونی هم نخواهد داشت. چون از لحاظ قوانین داخلی ایران و قوانین بین‌المللی هرگونه اعترافی که زیر شکنجه گرفته شده باشد، هیچ گونه وجه قانونی ندارد.